

Рецензия

от доц. д-р Александър Василев Гьошев

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

Факултет „Изобразителни изкуства“

Катедра „Дизайн“

Относно дисертационния труд

на Ивайло Анатолиев Тодоров

„НОВИ ЗНАЧЕНИЯ В ЗНАКОВИТЕ СИСТЕМИ НА СЪВРЕМЕННАТА ВИЗУАЛНА КОМУНИКАЦИЯ И ПЛАКАТ – СЕМАНТИКА, СИНТАКСИС, ПРАГМАТИКА“

с научен ръководител проф. д-р Кристина Борисова

НХА – София

В изследването на Тодоров е направен опит да се систематизират и обвържат сложните и многопластови трансформативни процеси, свързани с историческото развитие на визуалната комуникация, с настоящото проявление на плаката в съвременната култура и налагането на самостоятелни знакови модели в графичната комуникация. Авторът е разгледал задълбочено множество изобразителни, семантични и езикови влияния при формирането и налагането на нови знаково-символни системи в графичната комуникация и дизайн. Тези влияния отразяват семантичното и образното трансформиране на значими знаци и символи през различни периоди от развитието на човешката цивилизация. Тодоров акцентира върху индивидуалнотворческата роля на художника в процеса на създаване на плаката, като същевременно отчита и различните аспекти на масовата култура, оказали съществена роля при оформянето на съвременните изразни средства в изобразителното изкуство и различните тенденции в графичния дизайн.

Проследена е обвързаността между съвременните знакови системи с архаичните културни модели, както и отношения между някои съществени естетически и изобразителни проблематики с технологичното развитие на комуникацията във времето. Установени са различни закономерности и възможности за смислова промяна на символите, като са обособени и категоризирани седем основни понятия, които са

разгледани задълбочено в третата част от дисертацията.

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение и библиография. Текстът е добре написан и ясно структуриран. Към основната част на изследването от 219 страници е добавено и приложение от 35 страници с голям обем илюстративен материал от 207 различни изображения.

В целите на изследването е направен необходимият тематичен анализ. Изяснени са предметът и задачите на изследването. Определена е съдържателната структура и методологията на дисертационната разработка. Акцентирано е върху значението на плакатното изкуство и визуалните знакови системи в комуникативен аспект. Темата е дисертабилна и добре развита.

В проучването основно са цитирани източници от чуждоезичната литература, които значително допринасят за изясняването на изследваните в текста проблематики. Важен за отбелязване е приносът на Годоров относно въвеждането на редица термини, които са използвани при съставянето на научния апарат, определянето на обхвата и дискурса на изследването. Разбира се, при подобни опити за налагане на нови понятия в дадена област на човешкото познание – в конкретния случай в сферата на визуалната комуникация и плакатното изкуство в България – може да се появят известни противоречия и трудности, свързани с въвеждането им в употреба. Като конкретен пример бих посочил използването от автора понятие „индивидуален графичен знак“. Определението би могло да се интерпретира или запомни от читателя например като личностен (персонален) графичен знак, т.е. като знак за личностна идентификация и по този начин да се доближи смислово до друг основен термин от текста на Годоров – „знак за идентичност“. В тази връзка може да се предположи, че терминът, без да напуска смисловата рамка на авторското определение, би могъл да се замени с аналогичен, да речем, „самостоен графичен знак“. Давам този пример не толкова заради посочването на конкретен проблем с гореспоменатото определение, а заради маркирането на по-съществен проблем от полето на българската наука – осъвременяването на речника на графичния дизайнер с нови понятия от сферата на визуалната комуникация. Считаю за изключително важно, особено в областта на графичния дизайн, използваните понятия от професионалната дизайнерска и художествена общност в страната да са диференцирани, артикулирани и адаптирани към българската езикова среда по начин, който да подпомага припознаването и възприемането им и от други професионални общности и публики. Това, разбира се, е отворена тема за по-широка и задълбочена дискусия, но също така е повод да се

акцентира върху актуален проблем в полето на българския графичен дизайн – необходимостта от съставянето на осъвременен национален единен стандарт за използването на основни професионални понятия на българския език и въвеждането им в научното поле на плакатното изкуство, визуалната комуникация и графичния дизайн, с цел усилване ролята на художниците и дизайнерите като модератори на културните и икономически процеси, свързани с развитието на визуалните индустрии и културни сектори в страната. Думите, подобно на образите, също имат значение. И тук е мястото да адмирирам Тодоров не само заради използването на толкова разнообразни и широкообхватни определения в тази сфера, а най-вече за дързостта му да бъде първопроходец и да артикулира в полето на българската наука понятия, които, макар и да са още дискуссионни, създават възможности за разгръщане на бъдещи полемики. Това е от съществено значение за развитието на визуалните изкуства и налагането на професионални стандарти при формирането на академичен и професионален речников инструментариум на български дизайнери и визуални артисти. Безспорно въвеждането на нови понятия в науката, а впоследствие и налагането им за практическа употреба е бавен и постъпателен процес. Необходимо е първоначално да се изгради консенсус сред тесен кръг специалисти, а след време понятията да се възприемат и от по-широки обществени групи и професионални съсловия. Ето защо е толкова важен „езикът на школата“, в случая на Ателието по плакат и визуална комуникация в НХА, именно така се трасират и налагат понятия като *авторски плакат*, *паразитен знак* и др., които Тодоров заслужено анализира и коментира в изследването си.

Заклучение: След като се запознах с дисертационния труд на Ивайло Тодоров, считам, че **изследването е значимо и има приносен характер** не само що се отнася до историческото проучване на трансформативните процеси в развитието на графичната комуникация, но и до изясняване на съвременните изразни средства в изкуството и графичния дизайн.

Давам **положителна оценка** и препоръчвам на Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Ивайло Анатолиев Тодоров.

19 октомври 2024 г.

доц. д-р Александър Василев Гьошев